

توسعه پایدار و نقش و جایگاه آن در ارتقاء کیفیت زندگی شهری

مسعود داوری نژاد مقدم، عضو هیأت علمی موسسه آموزش عالی خاوران مشهد

davarinezhad@khi.ac.ir

محمد رضا مبهوت، مدرس گروه شهرسازی موسسه آموزش عالی خاوران مشهد

mabhoot@khi.ac.ir

چکیده

پایداری، نگرشی است از دهه 70 و به دنبال آگاهی یافتن از بحرانهای زیست محیطی و عکس العمل‌های حاصل از آن و تغییر نگاه انسان به جهان شکل گرفت که با توجه قابل ملاحظه و مستمر افراد، محققین و دولت‌ها در مورد مسئله پایداری زیست محیطی در سه دهه پایانی قرن بیستم، به نظر می‌رسد تقاضا برای توسعه شهری پایدار و شهرهای پایدار، مهمترین چالش بشریت در قرن بیست و یکم باشد. البته پایداری شهری تنها مربوط به مقولات زیست محیطی نیست بلکه در این میان رسیدن به پویایی اقتصادی، محیط زیست قابل زندگی و عدالت اجتماعی از جمله ابعاد مهم دیگر پایداری به شمار می‌آیند که با توجه به توسعه روزافزون شهرها و مسائل و معضلات ناشی از آن، شهرها نیازمند توسعه‌ای همه جانبه‌اند که بتواند به موازات مفاهیم پایداری، سلامت انسانها و نظام‌های اکولوژیکی را بهبود بخشد و نیازهای بشری را بدون از بین بردن توانایی نسل آینده تامین کند، که چنین توسعه‌ای معطوف به پایداری است. این نوع توسعه در واقع روشی است که با رفاه مردم در مناطق شهری رابطه‌ای مستقیم دارد، از این رو تمامی ابعاد و جوانب زندگی شهرنشینی چه از نظر اقتصادی، چه اجتماعی، چه سیاسی و چه کالبدی و ... را در بر می‌گیرد و از آنجائیکه همه این ابعاد به طور طبیعی به یکدیگر وابسته بوده و بر یکدیگر تاثیر می‌گذارند، نیازمند چهارچوبهای دقیق برنامه‌ریزی شده و طراحی شده‌ایست تا بالاترین سطح پایداری در شهرها و مناطق شهری حاصل شود. اما سؤال اینجاست که توسعه پایدار اساساً چه نوع توسعه‌ای است؟ ماهیت و اهداف آن چیست؟ و از چه طریق می‌توان به این اهداف دست یافت؟ و چگونه در شهر قابل اجراست؟ و بسیاری دیگر از این دست سؤالات که سبب ایجاد نظریه‌ها و جدلهای بسیاری در این زمینه در بین صاحب‌نظران و اهالی فن از ابتدای طرح موضوع پایداری تا به امروز شده است. اما جملگی بر این نکته اذعان دارند که رسیدن به پایداری جز از طریق ارتقاء کمی و کیفی زندگی شهروندان در شهر در همه زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و کالبدی و ... ممکن نیست. حال با این توصیف و طرح سؤالاتی از این دست، در این مقاله قصد داریم علاوه بر یافتن پاسخ مناسبی برای این پرسشها و مسائل، به تشریح مبانی توسعه و توسعه شهری پایدار و نقش و جایگاه آن در ارتقاء کیفیت زندگی شهری بپردازیم.

کلمات کلیدی

توسعه پایدار، شهر پایدار، پایداری، ناپایداری